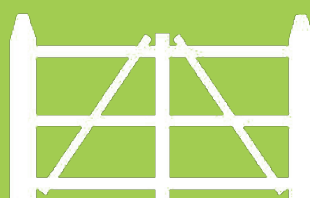
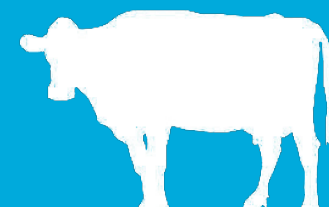
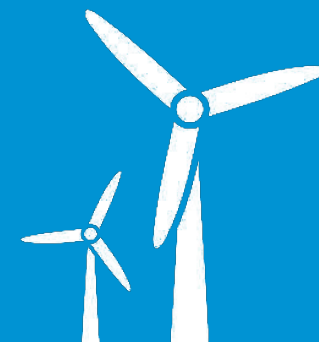
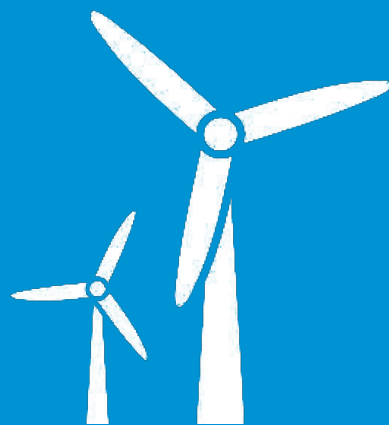

Jaarverslag 2015

Jaarverslag

Duurzame Zuivelketen 2015

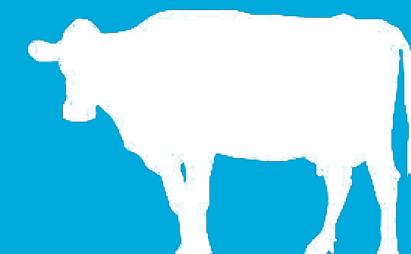
Inhoud

Voorwoord

**Duurzame
Zuivelketen**

**Klimaatneutraal
ontwikkelen**

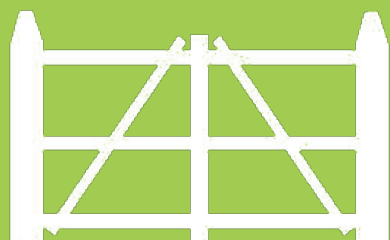
**Continu
verbeteren
dierenwelzijn**

**Behoud
weidegang**

**Behoud
biodiversiteit
en milieu**

**Initiatief
nemers**

Voorwoord

Samen trots op mooie resultaten 2015

3

De Nederlandse zuivelsector werkt samen aan verduurzaming in de Duurzame Zuivelketen. De Nederlandse Zuivelorganisatie (NZO) en LTO Nederland willen zorgen voor een toekomstbestendige en verantwoorde zuivelsector. Hieronder verstaan we een sector waar we veilig en met plezier kunnen werken, waar een goed inkomen wordt verdiend, die kwalitatief hoogwaardige voeding produceert, waar we met respect omgaan met dier en milieu en die wordt gewaardeerd. De Nederlandse zuivelsector kiest voor een grondgebonden melkveehouderij en behoud van weidegang. De sector staat voor een verantwoorde ontwikkeling, met respect voor dier, omgeving en milieu.

Het jaarverslag voor 2015 zit in een nieuw jasje. Per thema van de Duurzame Zuivelketen (klimaatneutraal ontwikkelen, continu verbeteren dierenwelzijn, behoud weidegang en behoud biodiversiteit & milieu) wordt de stand van zaken en activiteiten beschreven. Per onderwerp is er een samenvatting gemaakt. Tevens laten alle initiatiefnemers van de Duurzame Zuivelketen in dit jaarverslag zien hoe zij met hun duurzaamheidsprogramma zorgen voor een toekomstbestendige en verantwoorde zuivelsector.

In 2015 zijn er mooie resultaten geboekt door de Duurzame Zuivelketen. Zo is het aantal melkveebedrijven met koeien in de wei toegenomen, is de doelstelling voor 100% verantwoorde soja gerealiseerd, werd er 25% minder brandstof per kg melk gebruikt en is het antibioticagebruik spectaculair gedaald. De Duurzame Zuivelketen werkt ook hard aan enkele uitdagingen. Zo is door de toename van het aantal koeien ook de uitstoot van broeikasgassen toegenomen en heeft de overheid fosfaat-rechten aangekondigd vanwege het overschrijden van het fosfaatplafond.

Er wordt in 2016 hard verder gewerkt aan het realiseren van onze doelen. In het project Nieuwe Weiders worden melkveehouders ondersteund bij het omschakelen naar weidegang. Daarnaast wordt een score voor dierenwelzijn ontwikkeld; hiervoor wordt KoeKompas verbeterd met behulp van de Welzijnsmonitor. Vanaf 2016 is het invullen van de Kringloopwijzer verplicht. Dit instrument geeft inzicht bij het management van veehouders. Ten behoeve van reductie van broeikasgassen en de productie van duurzame energie wordt er ingezet op de jumpstart monovergisting, zodat deze techniek zich verbeterd en rendabel wordt. Ten slotte wordt er gewerkt aan een aanpak voor biodiversiteit.

De leden van de adviesraad willen we bedanken voor het meedenken en hun praktische adviezen. Twee keer per jaar wordt er met ons meegedacht door vertegenwoordigers van de Dierenbescherming, Natuur & Milieu, Natuurmonumenten, CLM, Ministerie van Economische Zaken, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, CBL, Wageningen UR, Rabobank, ABN AMRO, ING, VLB, Nevedi, NAK, NMV en KNMvD. Deze adviesraad is enorm waardevol voor de Duurzame Zuivelketen. Daarnaast willen we de leden van de programmateams van de Duurzame Zuivelketen bedanken. Vier teams met vertegenwoordigers van de zuivelondernemingen en LTO werken aan concrete voorstellen om de doelen te realiseren.

Als zuivelsector moeten we niet vergeten om trots te zijn. Als enige land ter wereld werkt de hele sector samen om duurzaamheidsdoelen te realiseren. Alle melkveehouders en zuivelondernemingen dragen hieraan bij en we boeken hele mooie resultaten. Samen werken we verder aan een toekomstbestendige en verantwoorde zuivelsector en kunnen we onze uitdagingen aan!

Werner Buck

Voorzitter stuurgroep Duurzame Zuivelketen

De zuivelketen

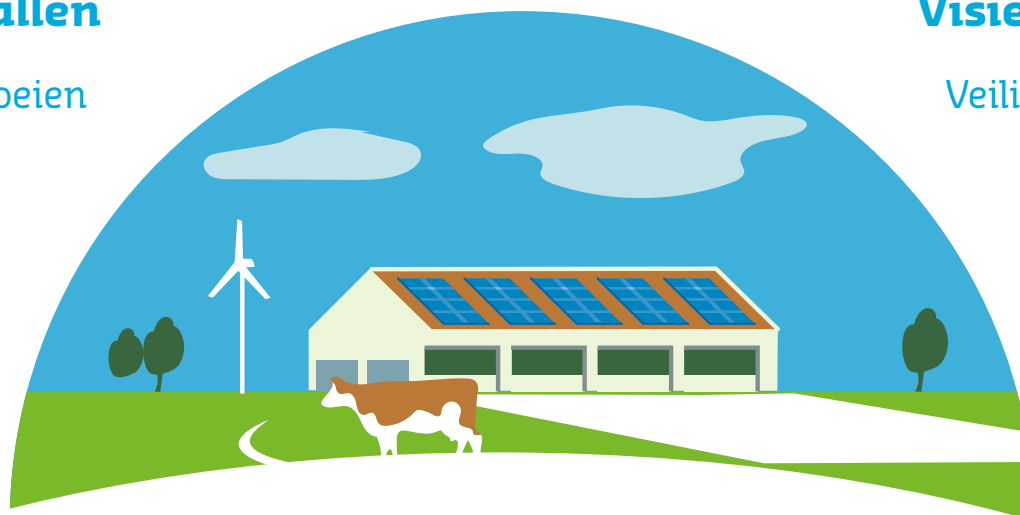
Kengetallen

1,6 miljoen koeien

18.000 melkveehouders

98% Nederlandse melk

13 zuivelondernemingen
met 53 fabrieken

Visie

Veilig en met plezier werken

Goed inkomen

Kwalitatief hoogwaardige voeding

Met respect omgaan met dier en milieu

Gewaardeerd door omgeving

Duurzame Zuivelketen

Initiatiefnemers

Adviesraad

De Duurzame Zuivelketen
valt onder

Lid van

Duurzame Zuivelketen

Doelen en stand van zaken 2015

5

Thema	Doel 2020	Bereikt in 2015	Status
Klimaatneutraal ontwikkelen 	20% reductie broeikasgassen en klimaat-neutrale groei	In 2014 -15% broeikasgassen t.o.v. 1990. Stijging door toename aantal koeien t.o.v. 2013	
	16% productie van duurzame energie	Toename nodig voor realiseren doel. Huidige hoeveelheid onduidelijk: monitoring wordt verbeterd	
	Verbetering energie-efficiency 2% per jaar	25% minder brandstof per kg melk in 2014 t.o.v.2005, op schema	
Continu verbeteren dierenwelzijn 	Verantwoord antibioticagebruik	Alleen antibiotica voor zieke koeien. In 2015 -47% antibioticagebruik t.o.v. 2009. 99% van de bedrijven onder de actiewaarde van de SDa	
	Gemiddelde leeftijd koeien met 6 maanden verlengen	+½ maand t.o.v. 2011. Zuivelondernemingen geven financiële stimulans	
	Verbeteren score dierenwelzijn	Ontwikkelen score dierenwelzijn op schema. Eind 2017 gereed, daarna vaststellen doelen	
Behoud weidegang 	Ten minste handhaven niveau weidegang 2012	In 2015 meer bedrijven met koeien in de wei ten opzichte van 2014. Werven nieuwe weiders	
Behoud biodiversiteit en milieu 	100% verantwoorde soja	Zuivelsector vanaf 2015 volledig over op verantwoorde soja	
	Binnen milieurandvoorwaarden fosfaat en ammoniak	Overschrijden fosfaatplafond. Overheid heeft fosfaat-rechten aangekondigd	
	Geen netto verlies van biodiversiteit	Aanpak biodiversiteit wordt ontwikkeld samen met WNF en Rabobank	

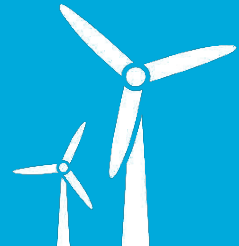
 Voltooid

 Op schema

 Meer te doen

 Niet op schema

Bron: Duurzame Zuivelketen en LEI Sectorrapportage 2014

De Nederlandse zuivelsector wil zich klimaatneutraal ontwikkelen ten opzichte van 2011. Zuivel is gezond én duurzaam. Nederland heeft internationaal één van de laagste hoeveelheden broeikasgasemissie per liter melk. De groei van de zuivelsector dient klimaatneutraal te gebeuren (met 20% minder broeikasgassen dan in 1990, 16% duurzame energie en 2% energie-efficiency per jaar).

Het gebruik van fossiele brandstoffen van de zuivelsector is met 25% gedaald tussen 2005 en 2014. Hiermee loopt de zuivelsector op schema voor het realiseren van 2% energie-efficiency per jaar tussen 2005 en 2020. De forse daling van het brandstofgebruik is gerealiseerd door stijging van het aandeel duurzame energie in de energieconsumptie en door het gebruik van voorkoelers (koelt de melk voordat het de koeltank ingaat), isolatie en energiezuinige verlichting. Met behulp van de energiescan kunnen melkveehouders hun energieverbruik vergelijken met dat van collega's en kijken waar verbetering mogelijk is.

In 2014 produceerde de melkveehouderij 15% minder broeikasgas dan in 1990. Door een toename van het aantal koeien sinds 2011 is ook de hoeveelheid broeikasgassen gestegen. Om de doelstelling te realiseren zet de sector in op monovergisting, andere vormen van duurzame energieproductie, inzicht in broeikasgasemissie per veehouder, verlengen van de levensduur van koeien, voeradditieven en energiebesparing. Door monovergisting wordt met behulp van mest duurzame energie gemaakt en de hoeveelheid broeikasgassen verminderd. De sector wil de techniek en winstgevendheid van monovergisting verbeteren, zodat deze breed toepasbaar wordt.

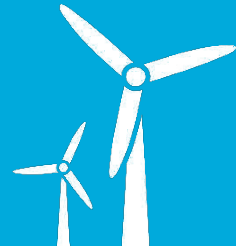
De hoeveelheid geproduceerde duurzame energie is nog onduidelijk, daarom wordt de huidige monitoring verbeterd. Uit eerdere inventarisaties is gebleken dat 6% van de melkveebedrijven zonnepanelen heeft en dat 28% van de bedrijven gebruik maakt van warmteterugwinning. De sector ondersteunt de toepassing van zonnepanelen op daken van stallen en zet verder in op monovergisting en windenergie.

Doel

20% reductie van broeikasgassen in 2020 door de zuivelketen ten opzichte van 1990 en klimaatneutrale groei ten opzichte van 2011.

Totale emissie van de zuivelketen

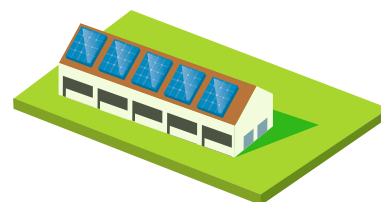
Grote daling sinds 1990, stijging sinds 2011

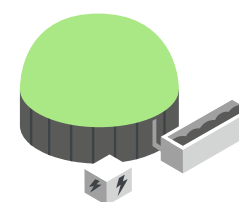
Doel

16% productie van duurzame energie in de zuivelketen.

Huidige productie duurzame energie onduidelijk.
Doel o.a. te realiseren door:

zonne-energie

monovergisting

windenergie

Doel

Verbeteren energie-efficiency van de zuivelketen van gemiddeld 2% per jaar.

Verloop energie-efficiëntie in gehele zuivelketen

25% minder brandstof per kg melk ten opzichte van 2005

Duurzaam & gezond eten: nagenoeg geen milieuwinst bij vervangen zuivel door plantaardig

Het vervangen van zuivel in de gemiddelde Nederlandse voeding levert nauwelijks tot geen milieuwinst op, omdat zuivel een even milieu-efficiënte bron van nuttige voedingsstoffen is als het productenpakket dat nodig is om vervanging van zuivel te compenseren. Dit blijkt uit het onderzoek van *Blonk Consultants* en wordt toegelicht in de folder '*Milieueffecten van zuivel-vervanging*'.

Melkveehouders zorgen voor optimaal welzijn en een langere levensduur van hun koeien. De Nederlandse zuivelsector wil de diergezondheid en het dierenwelzijn van haar koeien continu verbeteren. Om deze reden zijn er doelen gesteld voor verantwoord antibioticagebruik, het verlengen van de levensduur van koeien en het ontwikkelen van een score voor dierenwelzijn.

De melkveehouderij gebruikt antibiotica op een terughoudende en verantwoorde manier. Sinds 2014 wordt de richtlijn selectief droogzetten gebruikt, waardoor antibiotica alleen na indicatie kunnen worden ingezet. Dierenarts en melkveehouder zijn samen verantwoordelijk voor diergezondheid en registratie van diergeneesmiddelengebruik. Veehouders die te veel antibiotica gebruiken mogen geen melk leveren aan hun zuivelonderneming. Het resultaat: 47% minder antibiotica in 2015 ten opzichte van 2009. Volgens de onafhankelijke Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDa) is de verdere reductie van de melkveehouderij in 2015 een prestatie van formaat. Om te zorgen voor een continue verbetering van diergezondheid en dierenwelzijn werkt de zuivelsector aan een score voor dierenwelzijn. Hiervoor wordt KoeKompas doorontwikkeld met de Welzijnsmonitor (gebaseerd op de Europese standaard Welfare Quality). In 2016 wordt de ICT van KoeKompas Beta gebouwd en worden dierenartsen getraind. In 2017 vindt de eerste nulmeting plaats.

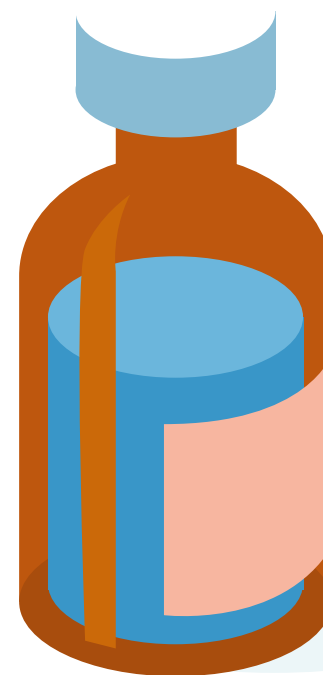
De doelstelling voor het verlengen van de gemiddelde levensduur van koeien is vertaald naar individuele doelen per zuivelonderneming. Per melkveehouder is bekend wat hun niveau van levensduur is en zuivelondernemingen kunnen hier een financiële stimulans aan koppelen. Zuivelondernemingen die de (tussen)doelen niet halen worden gevraagd om een plan van aanpak op te stellen.

Doel

Verminderen antibioticaresistentie door verantwoord antibioticagebruik in de melkveehouderij in lijn met waarden Autoriteit Diergeneesmiddelen (SDa).

Verantwoord antibioticagebruik

- Alleen als koe ziek is
- Groot verbruikers mogen geen melk leveren
- Cruciale antibiotica voor volksgezondheid niet toegestaan

-47% antibiotica in 2015 ten opzichte van 2009

Doel

Verlengen gemiddelde levensduur melkkoeien met 6 maanden in 2020 ten opzichte van 2011, mede door verbeteren klauwgezondheid, uiergezondheid en vruchtbaarheid.

Verlengen levensduur melkkoeien is belangrijk voor

- Dierenwelzijn
- Werkplezier
- Tevreden koppel koeien
- Beter resultaat

Levensduur van melkkoeien

Tot nu toe halve maand langere levensduur

Doel

Continu verbeteren dierenwelzijn; uiterlijk in 2017 is een monitorings-systeem ontwikkeld en wordt een doel vastgelegd.

KoeKompas, als score dierenwelzijn

Begin 2017 nulmeting van KoeKompas Beta voor verbeteren score dierenwelzijn

Weidegang levert een bijdrage aan het natuurlijk gedrag van koeien. Weidende koeien kenmerken het Nederlandse landschap, zij maken de melkveehouderij zichtbaar en bepalen mede het beeld dat de maatschappij van de Nederlandse zuivelsector heeft. Samen met de 66 ondertekenaars van het Convenant Weidegang wil de Nederlandse zuivelsector koeien zoveel mogelijk weidegang bieden en tenminste het niveau van weidegang van 2012 behouden.

In 2015 waren het voor het eerst meer melkveebedrijven met koeien in de wei dan het jaar daarvoor. Op 78,3% van de bedrijven wordt een vorm van weidegang toegepast. Om terug te keren naar het niveau van weidegang van 2012 (81,2%), moeten de komende jaren 500 melkveebedrijven omschakelen naar het weiden van hun koeien. Deze melkveehouders kunnen persoonlijke begeleiding krijgen in het kader van het project Nieuwe Weiders. Samen met veevoerleveranciers, accountants en banken worden melkveehouders geworven voor dit project, dat mede wordt gefinancierd door het ministerie van Economische Zaken.

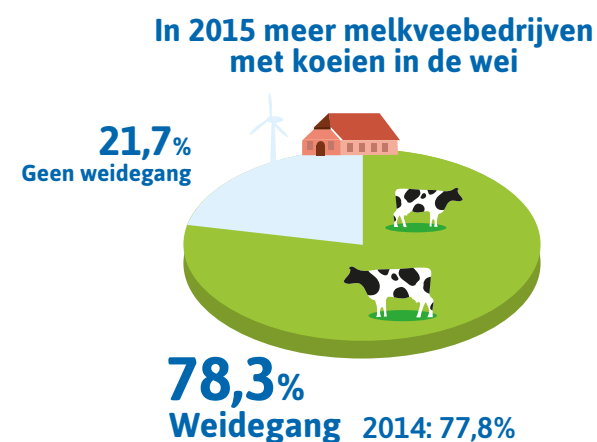
Weidegang en een melkrobot combineren: dat kan! In het project Robot&Weiden zijn in 2015 vijf systemen ontwikkeld voor het combineren van een melkrobot met weidegang. Hierin zijn heel veel praktische adviezen opgenomen, zoals de grootte van de weidepercelen en de roulatie.

Alle melkveehouders kunnen een premie krijgen voor weidegang. Gemiddeld gaat het om een bedrag van € 90 cent per 100 kilogram melk. Voor een gemiddelde melkveehouder is dat € 7.000 per jaar als volledige weidegang wordt toegepast (de melkkoeien staan minimaal 120 dagen per jaar en 6 uur per dag in de wei).

De vraag naar zuivelproducten met de garantie van weidegang stijgt snel. Van nagenoeg alle zuivelproducten in het versschap hebben de melkkoeien minimaal 120 dagen per jaar en 6 uur per dag in de wei gestaan. Ook is er steeds meer weidekaas op de markt.

Doel

Ten minste behoud weidegang 2012 (81,2%) van de bedrijven past een vorm van weidegang toe; streven zo dicht mogelijk bij verdeling 2012 te blijven (73,6% volledige weidegang, 7,6% deelweidegang).

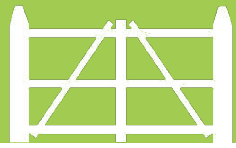

Waarom weidegang?

- Kenmerkt Nederlands landschap
- Natuurlijk gedrag koeien
- Maakt sector en producten zichtbaar

Premie

Alle melkveehouders kunnen een premie krijgen voor weidegang. Gemiddeld: 90 cent per 100 kg melk. € 7.000 voor de gemiddelde veehouder.

Doel

Stijgen aandeel weidegang met 500 bedrijven (om terug te keren naar niveau van 2012).

Robot en weiden

Vijf concepten ontwikkeld om weidegang toe te passen in combinatie met een melkrobot

Convenant weidegang

66 partners Convenant Weidegang zien gezamenlijke verantwoordelijkheid om koeien zoveel mogelijk weidegang te bieden en tenminste het niveau van 2012 te behouden. Ieder zet zich vanuit zijn eigen rol in

In 2016 persoonlijke begeleiding in project Nieuwe Weiders

De melkveehouderij ontwikkelt zich met respect voor dier, omgeving en milieu. Biodiversiteit is de basis van de agrarische sector. De zuivelsector heeft zich ten doel gesteld om 100% verantwoorde soja te gebruiken, zich te ontwikkelen binnen de milieurandvoorwaarden voor fosfaat en ammoniak en geen netto verlies van biodiversiteit.

Vanaf 2015 is de Nederlandse zuivelsector over op 100% verantwoorde soja. Als eerste sector ter wereld dekt de Nederlandse melkveehouderij haar volledige sojagebruik af met certificaten voor verantwoorde soja. Deze verandering is tot stand gekomen in overleg met WNF, Solidaridad en Natuur&Milieu. Melkveehouders nemen alleen voer af van diervoederleveranciers die certificaten kopen voor verantwoorde soja.

Via de KringloopWijzer krijgen melkveehouders inzicht in de mineralenkringloop (voer, melk en mest). Vanaf 2016 is de KringloopWijzer verplicht voor alle melkveehouders. Als melkveehouders efficiënt met de mineralenkringloop omgaan, geeft de overheid voordelen.

In 2015 is de zuivelsector door eigen sectorplafond voor fosfaat gegaan. Overheidsingrijpen is hierdoor noodzakelijk, de staatssecretaris heeft om deze reden fosfaatrechten aangekondigd.

De zuivelsector werkt aan een routekaart biodiversiteit om te zorgen dat er geen netto verlies van biodiversiteit is. Hieraan wordt de komende periode hard verder gewerkt. Daarnaast is het aandeel bedrijven dat natuurbeheer toepast tussen 2011 en 2014 met 10% toegenomen naar in totaal 56%.

Doel

Geen netto verlies van biodiversiteit; ontwikkeling indicatoren en implementatie. Uiterlijk in 2017 is een monitoringssystematiek ontwikkeld en kunnen concrete doelen worden vastgesteld.

Aanpak biodiversiteit in ontwikkeling

Project WNF, Rabobank, FrieslandCampina
namens de hele zuivelsector

Doel

- Fosfaatproductie gehele veehouderij blijft onder Europees Plafond (173 miljoen kg): streven is fosfaatproductie melkveehouderij maximaal op niveau 2002 te houden (84,9 miljoen kg).
- Reductie van ammoniakemissie van 5Kton in 2020 ten opzichte van 2011.

Overschrijden fosfaatplafond - overheid heeft fosfaatrechten aangekondigd

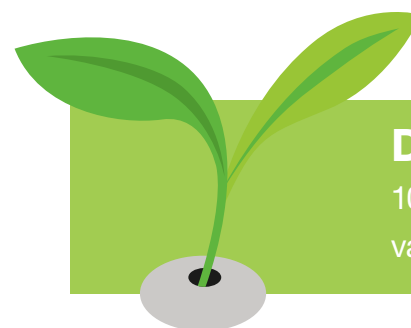
Kringloopwijzer verplicht vanaf 2016

– instrument om zicht te geven in de mineralenkringloop van dier, voer, bodem en mest

Doel

100% gebruik van verantwoorde soja vanaf 2015 (RTRS of gelijkwaardig).

Resultaat

Als eerste sector sinds 2015 volledig over op 100% verantwoorde soja

Arla Foods

“Zoveel mogelijk uit de melk halen, met aandacht voor dier en milieu”

Duurzaam ondernemen is een wezenlijk onderdeel van de strategie van Arla Foods, Good Growth. Die strategie rust op vier pijlers: gezonde groei, coöperatieve groei, verantwoorde groei en natuurlijke groei.

“Gezonde producten met alleen maar natuurlijke ingrediënten en ondernemen op een coöperatieve manier met respect voor mens en milieu”, vat CSR and Communication Manager Dennis Iseger samen.

“Ons uitgangspunt is om zoveel mogelijk uit de melk te halen, met aandacht voor de omgeving en het welzijn van de koe.”

CO₂-uitstoot

Naast de algemene strategie, kent Arla Foods een milieustrategie, met veel aandacht voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot. Sinds 2005 werden de broeikasemissies van de fabriek in Nijkerk met 27 procent gereduceerd, terwijl de productie ook nog eens flink toenam. “We streven naar een reductie van broeikasgassen op de boerderij met 30 procent tussen 1990 en

2020. Naar schatting zitten we nu op een daling van 18 procent tot 2012”, vertelt Iseger. “Milieuvriendelijk ondernemen zien we als een voorwaarde. Daarnaast besteden we veel aandacht aan gezonde producten, transparantie en, bovenaan het lijstje, dierenwelzijn.”

Arlagården

Sinds 2015 zijn Nederlandse melkveehouders onderdeel van de coöperatie. De meeste van deze 55 veehouders zijn inmiddels aangesloten bij het Arlagården kwaliteitsprogramma op de boerderij, de rest volgt komend jaar. Iseger: “We zijn de grootste biologische zuivelproducent en mede daardoor zit ondernemen met respect voor dier, natuur en omgeving in onze natuur. Het uitgangspunt op het gebied van dierenwelzijn is: een blijde koe is een gezonde koe. De zorg voor de koe is het belangrijkste.” Weidegang neemt daarbinnen een prominente plek in. Arla was de eerste zuivelonderneming die weidegang in Duitsland agendeerde en maakt in Nederland alleen dagverse zuivelproducten met weidemelk.

Voedselverspilling

2015 was volgens Iseger een turbulent jaar op duurzaamheidsgebied. “Door de lage melkprijs zijn toch een aantal investeringen op de lange baan geschoven. Desondanks hebben we wel flinke stappen kunnen zetten, onder andere op het gebied van het tegengaan van voedselverspilling.” Arla introduceerde bijvoorbeeld een verpakking met vouwlijnen en bracht verse melk op de markt met een verdubbelde houdbaarheid. “Verder hebben we veel gedaan aan suikerreductie in al onze producten en aan het ontwikkelen van producten voor specifieke consumenten, zoals lactosevrije zuivelproducten. We zetten in op een gezonde levensstijl en laten dat ook terugkomen in bijvoorbeeld onze samenwerking met Fundrunner en de Bootcamp Club.”

Ausnutria Hyproca

“Een praktisch programma dat dicht bij de melkveehouder staat”

De ontwikkeling van een duurzaamheidsprogramma is een belangrijk aandachtspunt in de samenwerking tussen Ausnutria Hyproca en Farmel Dairy, waarbij Ausnutria Hyproca in 2014 een belang in Farmel Dairy nam. In 2015 ontwikkelde Farmel een duurzaamheidsprogramma voor melkveehouders waarin melkkwaliteit en diergezondheid hoog in het vaandel staan. “We zetten in op een praktisch programma, dat dicht bij de melkveehouder staat”, aldus Germ Bruinsma van Farmel. “Zo motiveren we de veehouder om zijn management verder te verbeteren.”

Ijkjaar

2015 was voor Farmel en haar melkvee-houders een ijkjaar, waarin het duurzaamheidsprogramma werd ontwikkeld en de huidige status werd geïnventariseerd. “We weten nu waar we staan. Omdat we met veel groeiende melkveebedrijven samenwerken, zijn er nog wat aandachtspunten. Daar kunnen we nu gericht aan

gaan werken”, zegt Bruinsma. Belangrijke thema’s in het programma zijn IBR/BVD en levensduur. “Samen met een goede kwaliteit van de melk, ligt onze focus op diergezondheid.”

Weidegang

Weidegang is een thema dat al jaren op de agenda staat. Farmel belooft alleen volledige weidegang, met deelweidegang behalen melkveehouders geen premie. Bruinsma: “Om het aantal weiders te verhogen, hebben we het beloningssysteem aangepast. Veehouders die beweiden krijgen een hogere beloning en ook de inhouding voor het niet weiden is verhoogd. Daarnaast voerden we een enquête uit en hebben we actief voorlichting gegeven over weidegang, om de bewustwording te verhogen.” De aanpak werpt zijn vruchten af: in 2015 steeg het aantal weiders met 5%. Komend jaar zal uitwijzen of het duurzaamheidsprogramma ook op andere terreinen dit effect heeft. “Alle veehouders doen automatisch mee. Voor sommigen staat het nog wat ver weg, maar we maken het zo concreet mogelijk.”

Energie efficiëntie

Binnen de eigen bedrijfsvoering van Ausnutria Hyproca waren energie efficiëntie en waterbesparing de hoofdthema’s in 2015. “Warmte terugwinning is bijvoorbeeld iets waar we continu mee bezig zijn”, vertelt Evert Schilstra, Managing Director van Hyproca Dairy. “We hebben een overschot aan warmte en dat proberen we zo goed mogelijk te herbenutten. Zo gebruiken we uit melk verdampt en gecondenseerd warm water voor het voorverwarmen van de branderlucht van de stoomketel. Vervolgens wordt dat afgekoelde water onder andere gebruikt als reinigingswater voor proces-apparatuur.” In 2015 investeerde de onderneming verder in een gasbrander met lage NOx uitstoot en behaalde de productie-locatie Lyempf Kampen het certificaat niveau 3 van de MVO Prestatieladder.

CONO Kaasmakers

“Onze ambitie is dat alle veehouders meedoen aan Caring Dairy”

CONO Kaasmakers werkt met een vijftal duurzaamheidsambities op de thema's melkveehouderij, kaasmakerij en maatschappij. Het duurzaamheidsprogramma Caring Dairy, dat inzet in op het continu versterken van het vakmanschap van de CONO melkveehouders, speelt daar een belangrijke rol in. “Onze ambitie is dat alle veehouders die lid zijn van de coöperatie meedoen aan Caring Dairy”, aldus manager Duurzaamheid Grietsje Hoekstra.

“Daarnaast streven we naar een klimaat-neutrale kaasmakerij in 2020 en willen we in dat jaar ook de beste werkgever van Noord-Holland zijn.” Op het gebied van Maatschappij heeft CONO de ambitie om een bijdrage aan het landschap te leveren en maximale transparantie te bieden in het traject van koe tot consument.

Caring Dairy

Binnen Caring Dairy leggen deelnemende veehouders zich gedurende twee jaar toe op

een specifiek thema, waarbij de thema's Koe en Kringloop populair zijn. Hoekstra: “Ook weidegang is belangrijk, daar scoren we heel hoog op en dat willen we natuurlijk graag zo houden. Binnen de thema's Koe en Kringloop zijn de constante verbetering van de levensduur en het antibioticagebruik en een betere mineralenefficiëntie belangrijke onderwerpen, maar we zetten ook in op energie efficiëntie en economisch rendement.” De veehouders volgen workshops om praktisch met de onderwerpen aan de slag te gaan en in 2016 zet CONO daarnaast in op een 1-op-1 verbetertraject en gaat de onderneming werken met thematrajecten, in plaats van losse workshops.

Kringloopwijzer en weidegang

Ondanks de vele veranderingen waar veehouders in 2015 te maken kregen, werden er duidelijke stappen gezet, bijvoorbeeld op het gebied van de mineralenefficiëntie. “Het is opvallend hoe fanatiek de veehouders daarmee aan de slag zijn gegaan. 42 procent van onze leden vulde de Kringloopwijzer in, veel meer dan alleen de veehouders die dat verplicht waren voor het jaar 2015. Bovendien zijn we er, samen met

hen, ook echt concreet mee aan de slag gegaan om het in te zetten als management-instrument”, vertelt Hoekstra. “Verder scoorden onze veehouders beter dan gemiddeld op levensduur, antibioticagebruik en weidegang. In 2015 paste 92 procent van de veehouders volledige weidegang toe. Met een premie voor volledige weidegang en door met opstallers in gesprek te gaan proberen we dit verder uit te bouwen. Zo blijven we de lat steeds hoger leggen.”

De Graafstroom

“Alle leden doen mee, daar zijn we trots op”

Alle leveranciers van De Graafstroom doen mee aan het duurzaamheidsprogramma. “In 2015 waren er maar twee veehouders die, door omstandigheden, niet het minimum aantal punten voor een premie, 6 punten, behaalden. Daar zijn we trots op”, vertelt Duurzaamheidsmanager Ruud Kooyman.

Weidegang

Het programma sluit aan bij de thema's van de Duurzame Zuivelketen, met extra nadruk op het thema weidegang. Wie weidegang toepast, behaalt automatisch 3 punten, drie keer zoveel als voor de overige onderdelen. “Nieuwe leden zijn bovendien verplicht om te weiden en bij huidige leden stimuleren we dat zoveel mogelijk. Het aantal weiders neemt daarvoor ook toe.” Rode draad in het duurzaamheidsprogramma is de praktische toepasbaarheid voor melkveehouders. Kooyman: “Bovendien bekijken we duurzaamheid door een economische bril;

het moet ook bijdragen aan de bedrijfsvoering en het rendement van de melkveehouderij.”

Groot draagvlak

Mede door deze benadering is het draagvlak onder veehouders groot en zijn in 2015 vooral op de koe-gerelateerde thema's bovengemiddelde resultaten behaald. “Het percentage weidegang steeg iets, tot boven de 80 procent. 70 procent van de leden nam deel aan KoeKompas en 91 procent voldeed aan de streefwaardes voor antibioticagebruik.” Meer dan de helft van de leden van De Graafstroom vulde bovendien de Kringloopwijzer in. “Ondanks het onrustige jaar voor de sector, hebben onze leden zich duidelijk ingezet om de benodigde punten te behalen. Daarbij hielpen we ze waar mogelijk, soms heel intensief.”

Energiebesparing

Ook in de kaasmakerij De Graafstroom blijkt deze benadering te werken. Energiebesparing is een belangrijk speerpunt. “We zoeken steeds naar verdere mogelijkheden om energie te besparen en bij

nieuwe investeringen is duurzaamheid altijd een criterium.” Binnen het Regionaal Energie Convenant werkt De Graafstroom bovendien, samen met zuivelondernemingen Vreugdenhil en Bel Leerdammer en een groep veehouders, aan vermindering van het energieverbruik in de zuivelproductie en het onderzoeken van duurzame manieren om energie op te wekken. “Daarnaast vinden we het belangrijk om als onderneming midden in de samenleving te staan en daarom hebben we de Stichting ‘De Graafstroom DOET vanuit het hart’, die in 2015 bijvoorbeeld een dagje uit voor ouderen verzorgde en kluste in een verzorgingstehuis.”

DOC Kaas

“Zelfs in een moeilijk jaar blijven de veehouders betrokken”

Het duurzaamheidsprogramma van DOC Kaas, MELKKompas bestaat uit vijf categorieën: Melk, Energie & Klimaat, Landschap & Milieu, Koe en Bonuspunten. MELKKompas is een puntensysteem, waarbij veehouders zelf kunnen kiezen op welke onderdelen ze zich in willen zetten. “Het is geheel vrijwillig en vrijblijvend, maar we hebben bewust gekozen voor een eenvoudig, overzichtelijk systeem, zodat het gemakkelijk is voor veehouders om eraan mee te doen. De deelname is dan ook groot”, legt Geert Hartlief, Manager Ledendienst van DOC Kaas uit.

MELKKompas

Een duidelijk zwaartepunt van het duurzaamheidsprogramma ligt bij weidegang: alleen met weidegang is het mogelijk om het maximale aantal punten, en dus de premie van 1 euro per 100 kg melk, te verdienen. Hartlief: “Weiden vinden we belangrijk omdat het bijdraagt aan de maatschappelijke acceptatie, dus stimuleren we dat.”

Andere aspecten waar MELKKompas zich op onderscheidt is dat stallen die aan de Maatlat Duurzame Veehouderij voldoen worden beloond, net als het zoveel mogelijk digitaal werken en het deelnemen aan de energiescan. Onder de bonuscategorie vallen onder andere het volgen van workshops, maximaal twee per jaar, en actief zijn in boerderij educatie. “Waar we trots op zijn, is dat we een hoog deelnamepercentage aan KoeKompas hebben, meer dan 60 procent van onze veehouders doet mee”, vertelt Hartlief. “Daarnaast mogen we er denk ik trots op zijn dat het duurzaamheidsprogramma echt wordt gedragen onder de veehouders. Dat blijkt bijvoorbeeld wel uit de deelname aan de workshops.”

Jaar van uitersten

Het jaar 2015 was voor de melkveeouders van DOC Kaas een jaar van uitersten, met de afschaffing van de melkquota, de invoering van fosfaatrechten, lage prijzen en de fusie tussen DOC en het Duitse DMK. “Het was een lastig jaar voor veehouders en daardoor was het voor veel ondernemers moeilijk om echt stappen te zetten. Wat

desondanks blijft, is de leergierigheid en de betrokkenheid. Bovendien zijn de weidegangscijfers weer gestegen in het afgelopen jaar.” 2015 was daarnaast het eerste jaar dat de deelnemende veehouders aan de Green Deal, van DOC Kaas met de provincie Drenthe, actief aan de slag gingen om energie te besparen.

Duurzaam DOC

Ook intern staat duurzaamheid steeds meer op de agenda, merkt Hartlief. “2015 was het eerste jaar dat we ons echt ISO 26000 gecertificeerd mochten noemen, eind 2014 publiceerden we namelijk de zelfverklaring. Ik merk dat dat langzamerhand begint te leven en ook vorm krijgt in concrete projecten.”

Hochwald Foods Nederland “Veehouders waarderen de praktische insteek”

Het jaar 2015 was het tweede jaar van het duurzaamheidsprogramma ‘Mijn weidegang en duurzaamheid’ voor leveranciers van Hochwald Foods Nederland. “De deelname is weer verder gegroeid, 80 procent van de melk wordt nu binnen het duurzaamheidsprogramma geproduceerd door 73 procent van de leveranciers”, vertelt Johannes Pieter Keestra. “We merken dat veehouders het systeem waarderen, vooral vanwege de praktische insteek. Wel hebben we in 2015 het systeem geëvalueerd en aangepast om vanaf 2016 nog meer resultaatgericht te werken.”

Weidegang

Insteek van het duurzaamheidsprogramma is om op alle thema’s van de Duurzame Zuivelketen vooruitgang te boeken, waarbij de ondernemer zelf kiest op welke thema’s het accent ligt. Keestra: “Voor alle thema’s

organiseerden we kennisbijeenkomsten en werkten we zoveel mogelijk met concrete tools, zoals de Energiescan, de Kringloopwijzer en KoeKompas. Zoals de naam van het programma suggereert, is weidegang wel één van de hoofdthema’s. Daar tegenover staat dat, door het gebrek aan concrete tools, milieu en biodiversiteit nu nog wat minder aandacht krijgen.”

Draagvlak

Keestra merkt dat duurzaamheid steeds meer begint te leven onder veehouders. “De toeslagen op de verschillende onderdelen werken hierbij stimulerend. We laten ook zoveel mogelijk zien dat duurzaamheid ook financiële voordelen heeft: duurzaam ondernemen is ook efficiënt.” Om het draagvlak verder te vergroten, heeft Hochwald het systeem in 2015 doorontwikkeld, in overleg met een klankbordgroep van de veehouders. Met een staffel in de premie hoopt de onderneming veehouders nog meer te motiveren om verbeteringen door te voeren. “Het programma was in de eerste twee jaar

vooral gericht op bewustwording, nu willen we de stap maken naar een meer prestatiegericht systeem waarin individuele ondernemers meer mogelijkheden hebben om eigen accenten te leggen. Voor iedere melkveehouder valt er iets te halen en bedrijven die overall goed presteren ontvangen hiervoor een substantiële toeslag.”

Groene stroom

In 2015 heeft Hochwald bovendien verdere stappen gezet in het verminderen van het energieverbruik in de fabriek en het vergroenen van de energie. “Via garanties van oorsprong kopen we groene stroom in bij een aantal van onze eigen melkveeouders die zelf een windmolen hebben. Daarnaast is afvalvermindering een thema dat veel aandacht krijgt in de fabriek.”

Kaasmakerij Henri Willig “We stellen hoge eisen aan onze veehouders”

Duurzaamheid is een belangrijk thema in de relatie van Kaasmakerij Henri Willig met zijn leveranciers. “We vinden het heel belangrijk dat alle neuzen dezelfde kant op wijzen. Als kleine onderneming kunnen we onze veehouders veel bieden, maar daar staat wel tegenover dat we hoge eisen stellen op het gebied van een duurzame productie”, vertelt René van der Velde, manager KAM en R&D bij de onderneming. De helft van de veehouders waar de onderneming mee samenwerkt produceert biologisch, de andere helft levert gangbare melk en werkt daarbij zoveel mogelijk volgens het eigen duurzaamheidsprogramma.

Welzijn en gezondheid

Kaasmakerij Henri Willig stimuleert veehouders actief om met duurzaamheid aan

de slag te gaan. “Twee keer per jaar komen we met de veehouders bij elkaar en dierenwelzijn en -gezondheid zijn dan vaste agendapunten. Daarnaast bieden we veel persoonlijke begeleiding”, legt Van der Velde uit. “Dat werpt zijn vruchten af: onze veehouders scoren bovengemiddeld op weidegang, antibioticagebruik en levensduur.” In 2015 pasten alle veehouders waar de kaasmakerij mee samenwerkt weidegang toe. De gemiddelde antibiotica dierdagdosering lag ver beneden de norm en de gemiddelde levensduur van koeien voldeed in 2015 al bijna aan de doelen die de keten zich voor 2020 heeft gesteld. “Er zijn duidelijke stappen gezet op onze belangrijkste aandachtsgebieden en daar zijn we trots op.”

Nieuwbouw

Binnen de eigen bedrijfsvoering streeft Kaasmakerij Henri Willig naar het zover mogelijk terugdringen van het aantal

transportbewegingen. “In 2015 speelde de uitbreiding van de opslag daar een grote rol in. Omdat de opslag nu helemaal in eigen beheer gebeurt, zijn er aanzienlijk minder transportbewegingen nodig. Bovendien hebben we tijdens de bouw, die begin 2015 werd afgerond, gekozen voor energiezuinige hoogfrequente verlichting en een hoge isolatiewaarde van het pand om zo verder te besparen op energie.”

LTO Nederland

“De melkveehouder van de toekomst staat middenin de maatschappij”

LTO Nederland streeft naar een duurzame melkveehouderij in 2020. “De melkveehouder van de toekomst staat middenin de maatschappij en de uitdaging is het positieve imago te behouden, ondanks de groei van de bedrijven”, aldus senior adviseur melkveehouderij Margo Meijerink. In de toekomstvisie ‘Midden in de maatschappij’ heeft LTO in 2011 ontwikkelingen en richtingen voor de toekomst aangegeven om in 2020 economisch rendabel, veilig voor de consument en diervriendelijk te kunnen produceren met een zo laag mogelijke belasting van natuur en milieu. LTO zet daarbij in op een gezamenlijke aanpak met zuivelondernemingen, overheid en onderzoek, onder andere binnen de Duurzame Zuivelketen.

Complex jaar

Meijerink kijkt op 2015 terug als een complex jaar. “We liepen er tegenaan dat

we als sector niet alle ambities zelf kunnen regelen. We hebben toch de overheid nodig om het laatste gat te dichten en dat is zuur.” Als voorbeeld noemt Meijerink de fosfaat-efficiëntie. De sector zette daar in 2015 vol op in, met name via het voerspoor, maar uiteindelijk werd het fosfaatplafond toch overschreden. “De Melkveewet zette, met de afschaffing van het melkquotum in het vooruitzicht, de deur naar intensivering te ver open. Er was een AMvB voor nodig om de ambities voor grondgebondenheid binnen bereik te houden”, aldus Meijerink. “Dat neemt niet weg dat er in 2015 veel concrete stappen zijn gezet, waar we best trots op mogen zijn. De kringloopwijzer heeft bijvoorbeeld zeker bijgedragen aan het inzicht van veehouders in de eigen fosfaatefficiëntie. Nu was dat misschien nog niet voldoende om onder de plafonds te blijven, maar er is zeker veel bereikt.”

Trots

Waar de sector trots op mag zijn, volgens Meijerink, is de stabilisatie van het percentage weidegang. “De dalende trend is gestopt en dat is een hele prestatie. En dat

hebben we als keten zelf voor elkaar gekregen, zonder wetgeving. Ook in het antibioticadossier zijn afgelopen jaar grote stappen gezet, de sector heeft een enorme daling bereikt.” Daarnaast werden in 2015 op verschillende gebieden, zoals kringloop en diergezondheid, ketenbrede afspraken gemaakt om concrete stappen te zetten in de komende jaren. Ook was LTO betrokken bij diverse samenwerkingen, zoals het Melkveefonds (samen met Wageningen UR), waarbinnen de gelden uit de verkoop van de proefboerderijen worden besteed aan onderzoek en kennisverspreiding en het project Courage, met NZO, om innovatie te stimuleren, met voorbeelden als Amazing Grazing en de Koeientuin.

Royal A-ware

“Uitgaan van vakmanschap melkveehouder”

2015 was het eerste jaar dat Royal A-ware met eigen melkveehouders samenwerkte, en dus ook het eerste jaar voor het duurzaamheidsprogramma dat samen met de melkveehouders werd ontwikkeld. “We zijn trots dat al onze veehouders direct meedoen aan het programma en in 2015 ook allemaal al minstens een aanzienlijk deel van de premie behaalden”, aldus MVO manager Corine Kroft.

Duurzaamheidsprogramma

Het duurzaamheidsprogramma A-ware Duurzaam bestaat uit vier thema's: voedselveiligheid, zorg voor de koe, zorg voor de aarde en aandacht voor de samenleving. “Wie op deze onderdelen het maximale aantal punten behaalde, kon in 2015 een premie van maximaal 1 euro verdienen. Dat is inclusief de weidepremie, maar dit gaan we in 2017 los koppelen van de duurzaamheidspremie.” Het systeem werd samen met melkveehouders ontwikkeld. “Dat was best een grote stap, als nieuwe toetreders”, vertelt Kroft. “We hadden immers

nog geen relatie met deze veehouders. Toch heeft het echt meerwaarde: als je het hebt over het verduurzamen van de melkveehouderij, moet je niet óver maar mét veehouders praten. Zo zijn we gekomen tot een systeem dat past binnen de bedrijfsvoering en de mogelijkheden van de melkveehouder, en ze bovendien prikkelt om stappen te blijven zetten. A-ware Duurzaam is een praktisch en haalbaar systeem en ik denk dat daarom, en door er goed over te communiceren, het draagvlak groot is.”

Vakmanschap

De basis van het programma is het waarderen van het vakmanschap van de melkveehouder. Kroft: “Melkveehouders doen het namelijk al heel goed. We zien bijvoorbeeld dat onze veehouders serieus bezig zijn met dierenwelzijn: tweederde deed in 2015 mee aan het KoeKompas.” Ook transparantie en imago blijkt een populair thema, veel ondernemers zetten de deuren open voor diverse groepen, klassen en tijdens open dagen. “Ik durf wel te stellen dat in 2015 10.000 mensen onze veehouders hebben bezocht. Dat is niet alleen belangrijk voor het imago van de melkveehouderij, maar ook voor de melk-

veehouders. Zij komen zo meer over de wensen en vragen van de markt te weten.”

Opleiding en ontwikkeling

In de eigen bedrijfsvoering besteedt Royal A-ware veel aandacht aan de opleiding van de medewerkers. Uitgangspunt is dat de ontwikkeling van de medewerkers wordt gestimuleerd en bovendien de voedselveiligheid en kwaliteit op een hoog peil blijft. De energie die de kaasmakerij verbruikt is voor een deel afkomstig uit de 5.600 zonnepanelen op het dak. “Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om met geothermie eigen energie op te wekken en zetten we ons, samen met ketenpartners, in om voedselverspilling tegen te gaan.” Het MVO-beleid van Royal A-ware is uitgewerkt volgens de internationale MVO standaard ISO 26000. Daarnaast behaalde zij als één van de eerste foodbedrijven het certificaat MVO Prestatieladder niveau 4.

Royal Bel Leerdammer “Het draait om kwaliteit: van de melk en van de productiewijze”

Het vakmanschap van de melkveehouder staat centraal in het duurzaamheidsprogramma van Bel Leerdammer. De thema's staan vast, maar leveranciers mogen zelf kiezen met welke onderwerpen ze het eerst aan de slag gaan. “Het gaat ons om het uiteindelijke resultaat”, legt Roelof Wijma, Programmaleider Duurzame Melkveehouderij, uit. “De één is verder met levensduur, de ander met elektriciteitsverbruik. Zo is er voor iedereen resultaat te behalen. Het gaat ons om de volhoudbaarheid van ons merk en daarmee de volhoudbaarheid van onze onderneming en de ondernemingen van onze melkveehouders.”

Ontwikkeling puntensysteem

In 2015 ontwikkelde Bel Leerdammer het puntensysteem Duurzaam Leerdammer. Wijma: “We werkten vooralsnog zonder puntensysteem, omdat we geloven in het belang van de intrinsieke motivatie. Duurzaamheid moet zorgen voor een beter rendement uit de bedrijfsvoering. Met

Duurzaam Leerdammer worden prestaties van de melkveehouder nu directer beloond. Daarmee spelen we in op de ontwikkelingen in de markt en maatschappij.” De onderneming ontwikkelde het systeem in 2015 samen met 22 veehouders, een doorsnee van de leveranciers, om het draagvlak te waarborgen en de betrouwbaarheid van het systeem af te stemmen.

Weidegang en soja

Hoewel het puntensysteem nieuw is, is de thematiek dat niet. De belangrijkste duurzaamheidsthema's waar Bel Leerdammer met leveranciers aan werkt zijn koe, klimaat, kringloop en omgeving. “De afgelopen jaren draaiden vooral om kennisoverdracht met workshops en studiegroepen, en om instrumenten als de Energiescan en het KoeKompas. Daarmee kunnen veehouders concreet aan de slag.” Weidegang is een belangrijk thema voor Bel Leerdammer. Met het maximum aantal van 10 koeien per hectare huiskavel als voorwaarde voor de weidepremie waarborgt de onderneming dat er voldoende gras per koe is. “Een ander thema waar we veel aan doen is de teelt en verwerking van Nederlandse soja”, vertelt

Wijma. “We hebben bijgedragen aan het initiatief van Agrifirm waarbij in 2014 soja werd geteeld, onder andere bij één van onze leveranciers. In 2015 is de soja voor het eerst in de rantsoenen verwerkt.”

Duurzaamheid leeft

Het jaar 2015 gaf Wijma het vertrouwen dat duurzaamheid leeft onder de veehouders. “Hoewel er best veel op ze af kwam in 2015, met de veranderende regelgeving, de Kringloopwijzer en dan ook nog ons systeem Duurzaam Leerdammer, merk ik dat ondernemers er mee aan de slag willen. Het puntensysteem is best een grote stap, maar het is verrassend goed ontvangen. Ik denk dat dat mede komt door de persoonlijke contacten en korte lijnen, daarnaast investeren we veel in communicatie en bewustwording. Daarbij draait het om kwaliteit: zowel van de melk zelf als van de productiewijze.”

Royal FrieslandCampina “Belonen op resultaat werpt zijn vruchten af”

2015 luidde een nieuwe fase in voor het kwaliteits- en duurzaamheidsprogramma van FrieslandCampina, Foqus planet. Het vernieuwde Foqus planet stimuleert melkveehouders om, naast blijvende aandacht voor de kwaliteit van de melk, hun bedrijfsvoering te verduurzamen. “We bieden melkveehouders de mogelijkheid om zelf keuzes te maken, waarbij resultaat wordt beloond met een extra toeslag. Zo verwachten we de komende jaren grote stappen te zetten”, legt Manager Quality Affairs & Development Petra Kock uit.

Meetbaarheid

De thema's binnen Foqus planet zijn gelijk aan de thema's van de Duurzame Zuivelketen: biodiversiteit en milieu, klimaat en energie, dierenwelzijn en -gezondheid en weidegang. “Meetbaarheid staat bij alle thema's centraal. Neem de energiescan: niet het feit dat de veehouder hem invult telt, maar de behaalde score. Zo schuiven we op van inspanning waarderen, naar het belonen van resultaat”, vertelt Kock. Veehouders kiezen zelf op welke onderdelen ze zich

inspannen en op welke manier. “We vinden het belangrijk dat de melkveehouders de keuze hebben en dat prestaties worden beloond.”

Belonen naar prestatie

Om melkveehouders te stimuleren een maximale inspanning op duurzaamheid te leveren, is de toeslag evenredig gekoppeld aan de prestaties. De leden-melkveehouders legden allemaal €0,25 in per 100 kg geleverde melk. Dit bedrag wordt naar rato van de geleverde prestaties uitbetaald. “Hoe beter je het als veehouder doet hoe hoger de Foqus planet toeslag is. De lat komt daarbij wel steeds hoger te liggen. Dat moet ook wel, willen we als zuivelketen de doelstellingen halen.” In de toekomst wil FrieslandCampina naar een aanpak waarbij de verschillende thema's in samenhang worden benaderd.

Omslag

De FrieslandCampina-veehouders scoorden in 2015 op alle onderdelen. “Dit eerste jaar heeft al ruim de helft van de veehouders de energiescan ingevuld, hebben we voor het eerst in lange tijd een toename gezien in het aantal weidende bedrijven en was er een duidelijke toename van veehouders die

maatregelen namen tegen IBR en BVD”, vertelt Kock. “Afnemers en maatschappelijke organisaties vragen steeds meer naar producten die duurzaam zijn geproduceerd. Er zijn internationaal afspraken gemaakt over CO₂-reductie. We moeten met de hele keten de omslag maken.”

Efficiëntie

Op haar productielocaties bereikt FrieslandCampina jaarlijks gemiddeld 2 procent verbetering in energie-efficiëntie. Het energieverbruik per ton product wordt verminderd door investeringen in energie-efficiënte installaties. Kock: “Onze nieuwe productielocatie in Borculo gebruikt voor zijn energievoorziening gecertificeerde duurzame pyrolyse olie met een zeer geringe directe CO₂-uitstoot. Ook in de andere productielocaties, zoals in Leeuwarden en Veghel, zijn investeringen gedaan waardoor efficiënter met energie wordt omgegaan.

Rouveen

“Duidelijke voorkeur voor diergerelateerde onderwerpen”

Rouveen zette in 2015 een nieuwe stap met het duurzaamheidsprogramma Rouveen Gewoon Duurzaam. Naast de workshops, die melkveehouders al sinds 2011 konden volgen, konden veehouders er nu ook voor kiezen deel te nemen aan een online puntensysteem of een focusgroep.

“Daarmee leggen we de nadruk meer op resultaat, in plaats van op inspanning, en sluiten we aan bij de manier van kennis-vergaring die bij de individuele ondernemer past”, legt directeur Ben Wevers uit.

Keuzesysteem

Het duurzaamheidsprogramma loopt van september tot juni. Met 80 % doet verreweg de meerderheid van de melkveehouders mee aan het programma. In de periode 2011-2014 volgden zij elk drie workshops naar keuze. Wevers: “In het seizoen 2014-2015 konden veehouders er ook voor kiezen om zelf online aan de slag te gaan met het

puntensysteem of, voor wie meer diepgang wil, een focusgroep. Daarbij gaat een groep veehouders een heel seizoen aan de slag met een bepaald thema.” Het nieuwe systeem blijkt aan te sluiten bij de voorkeuren van de veehouders, en aanzienlijk deel van de ondernemers verkoos het puntensysteem boven de workshops.

Continuïtsbonus

Rouveen werkt met een continuïteitsbonus voor veehouders die meedoen aan het duurzaamheidsprogramma. “Ieder jaar dat ze meedoen, bouwt de premie verder op, tot een maximum van € 0,50 per 100 liter melk”, legt adviseur Melkveehouderij Jan Hooikammer uit. “Als ze een jaar niet meedoen, beginnen ze weer onderaan met opbouwen. Zo zorgen we voor continuïteit.” Inhoudelijk sluit Rouveen Gewoon Duurzaam aan bij de doelen van de Duurzame Zuivelketen. Hooikammer: “Weidegang valt voor ons buiten het duurzaamheidsprogramma, daarvoor werken we met een aparte premie. Onderdelen waar veel veehouders mee aan de slag gaan, zijn bijvoor-

beeld de energiescan, levensduur, Koe-Kompas en antibioticagebruik. We merken dat de veehouders duidelijk een voorkeur hebben voor de diergerelateerde onderwerpen.”

Restwarmte

Binnen de eigen bedrijfsvoering van Rouveen is energie efficiëntie een continu terugkerend thema. “We zetten daarbij onder andere in op warmte terugwinning, bij alle activiteiten zoeken we naar de mogelijkheden om bijvoorbeeld restwarmte te gebruiken. Daarnaast zijn we op het moment bezig om zonnepanelen te plaatsen”, besluit Ben Wevers.

Vreugdenhil

“Bovengemiddelde scores op weidegang en levensduur”

Vreugdenhil werkt met een duurzaamheidsprogramma dat rust op drie pijlers: leveranciers, onderneming en klant. Marjolein de Kreij: “De ambities per pijler worden elk kwartaal geëvalueerd binnen het managementteam en worden jaarlijks herijkt. Met workshops en prijsvragen betrekken we collega’s bij het duurzaamheidsprogramma, want verduurzamen begint bij draagvlak.”

Dierenwelzijn

In het duurzaamheidsprogramma voor melkveehouders streeft Vreugdenhil naar een totaalpakket voor de veehouder, met tools om inzicht te geven in de duurzaamheid van het bedrijf, workshops om er actief mee aan de slag te gaan en het belonen van bovengemiddelde prestaties. Inhoudelijk sluit het programma aan bij de thema’s van de Duurzame Zuivelketen, waarbij de nadruk op dierenwelzijn en imago ligt. “Dat blijkt ook wel uit de resultaten. Onze veehouders scoren bovengemiddeld op weidegang,

levensduur en deelname aan KoeKompass. Bovendien belonen we veehouders als hun stal voldoet aan de Maatlat Duurzame Veehouderij of de Plus-stal criteria.” In 2015 paste 86 % van de veehouders weidegang toe. “Daar zijn we heel trots op, maar het is wel iets gezakt, voornamelijk door bedrijven die zijn gestopt met melken. Daarom belonen we weidegang vanaf 2016 met een hogere premie en stimuleren we bedrijven om onder begeleiding van het project “Nieuwe weiders” weer te gaan weiden”, vertelt De Kreij. De gemiddelde levensduur van Vreugdenhil koeien lag in 2015 op 5 jaar, 11 maanden en 10 dagen.

Energiezuinige fabriek

Intern wordt duurzaamheid steeds meer gedragen, merkt De Kreij. “Steeds meer medewerkers beseffen dat duurzaam werken nodig is voor het maken van de hoogste kwaliteit melkpoeder en dus voor de continuïteit van ons bedrijf.” Een belangrijke mijlpaal in 2015 was de ingebruikname van de nieuwe fabriek in Gorinchem. “De fabriek is uitgerust met allerlei energiezuinige technieken, zoals warmte-koude

opslag en efficiënte machines, en ligt bovendien aan het water”, vertelt De Kreij. “Daardoor kunnen we veel vervoer via het water doen waardoor de CO₂-uitstoot van het transport lager is.” De fabriek werkt bovendien met 100 % groene stroom, waarvan 39 % afkomstig van eigen veehouders met windmolens. Ook doet Vreugdenhil onderzoek naar de verrijking van producten met vitamines en mineralen voor Afrika en werd in 2015 de eerste waterbron geboord voor het project ‘liter voor een liter’. “Hiermee ‘spiegelen’ we het water dat we in Nederland tijdens het productieproces uit de melk halen, via de productie van schoon drinkwater in Afrika, waar veel van onze consumenten wonen.”

Yakult

“Verdere efficiëntieslag in de fabriek”

Het zwaartepunt van het Yakult duurzaamheidsprogramma ligt op het gebied van energiebesparing. “We werken met een Energie Efficiency plan voor de periode van 2013 tot 2016”, vertelt manager Corporate Communication Jan-Albert Blaauw. “Komend jaar werken we dus aan het realiseren van de doelstellingen én stellen we onszelf weer nieuwe doelen voor het volgende meerjarenplan.” Daarnaast zet Yakult zich in voor diverse andere MVO-initiatieven.

Energie efficiëntie

In 2015 realiseerde de onderneming een verdere efficiëntieslag in de fabriek. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is een efficiënt gebruik van de tankruimte tijdens de productie. “Ook hebben we verdere stappen gezet in het vervangen van de

reguliere verlichting naar energiezuinige LED/inductieverlichting en in het vervangen van de elektromotoren”, aldus Blaauw. “Daarnaast kwam de werkgroep afgelopen jaar weer bij elkaar om een nieuwe nul-meting voor te bereiden. Aan de hand daarvan leggen we onszelf nieuwe doelstellingen op voor de komende jaren.”

Grondstoffen

In de inkoop van zuivel en andere grondstoffen wordt duurzaamheid steeds meer een relevant thema binnen Yakult. “Voordat we met nieuwe leveranciers in zee gaan, willen we eerst weten hoe het zit met de productie. Gebeurt dat op een duurzame manier? Dit nemen we mee in de afweging. We zijn nu twee jaar bezig om het in kaart te brengen en ik verwacht dat we op termijn ook concrete eisen gaan stellen.”

Overige MVO-activiteiten

Yakult is al meer dan 20 jaar hoofdsponsor van het Nederlands Philharmonisch Orkest.

Blaauw: “We geloven in de meerwaarde van cultureel erfgoed en werken het liefst met duurzaamheidsinitiatieven die heel concreet zijn en passen binnen de filosofie van het bedrijf.” De fabriek van Yakult in Nederland levert sinds twee jaar de overgebleven producten, ongeveer 80 per week, aan het voedselloket in Almere. Daarnaast sponsort de onderneming diverse sportactiviteiten, zoals Start to Run en de Yakult Ladies Run, om mensen te motiveren tot een gezondere levensstijl, en de wielertoer Zuiderzee Klassieker van de Maag Lever Darm Stichting.

Bronvermelding

Sectorrapportage 2013 Duurzame Zuivelketen, LEI

Sectorrapportage 2014 Duurzame Zuivelketen, LEI

Nevedi

SDa

ZuivelNL

Duurzame Zuivelketen

Uitgave

Duurzame Zuivelketen, juni 2016

Vormgeving

Elan Strategie & Creatie, Rijswijk

De Duurzame Zuivelketen wordt medegefinancierd door ZuivelNL

Neem voor meer informatie contact op met de Duurzame Zuivelketen via www.duurzamezuivelketen.nl

